

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA DOMAŃSKA p. POLSCE

(Skarga nr 74073/01)

WYROK

STRASBURG

25 maja 2004 r.

Wyrok ten stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji

W sprawie Domańska p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja) zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan Nicolas BRATZA, *Przewodniczący*,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pani V. STRÁŽNICKÁ,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pan L. GARLICKI,
Pani E. FURA-SANDSTRÖM, *sędziowie*,
oraz Pana M. O'BOYLE, *Kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 4 maja 2004 r.,
Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 74073/01) wniesionej w dniu 18 maja 2000 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, panią Krystynę Domańską (“skarżąca”).

2. Rząd Polski (“Rząd”) reprezentowany był przez swoich Pełnomocników, pana K. Drzewickiego, a następnie, pana J. Wołasiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Dnia 10 marca 2003 r. Przewodniczący Czwartej Sekcji podjął decyzję o zakomunikowaniu Rządowi skargi dotyczącej długości postępowania. Na podstawie artykułu 29 § 3 Konwencji, zdecydowano, że przedmiot skargi zostanie rozpatrzony równocześnie z kryterium dopuszczalności skargi. Przewodniczący Sekcji nadał skardze zgodnie z artykułem 41 Regulaminu Trybunału charakter priorytetowy.

FAKTY

4. Skarżąca urodziła się w 1929 r. i mieszka w Jarosławiu, w Polsce.

5. Dnia 4 listopada 1994 r. skarżąca złożyła do Sądu Rejonowego w Jarosławiu pozew przeciwko Gminie Miejskiej w Jarosławiu, w którym domagała się od sądu uzupełnienia księgi wieczystej. Zwróciła się także o zwolnienie od opłat sądowych.

6. Dnia 21 listopada 1994 r. sprawa została przekazana do Sądu Wojewódzkiego w Przemyślu.

7. Tego samego dnia, skarżąca sprecyzowała na wniosek sądu żądanie pozwu.

8. Dnia 30 stycznia 1995 r. sąd zwolnił skarżącą częściowo z opłat sądowych.

9. W kwietniu 1995 r. sąd ponownie zwrócił się do skarżącej o sprecyzowanie żądania pozwu.

10. Dnia 24 kwietnia 1995 r. sąd wojewódzki przeprowadził pierwszą rozprawę.

11. Następne rozprawy zostały przeprowadzone w dniach 20 czerwca i 3 października 1995 r. Na drugiej rozprawie sąd zarządził sporządzenie opinii biegłego.

12. Dnia 16 kwietnia 1996 r. biegły przedłożył sądowi opinię.

13. Dnia 27 sierpnia 1996 r. sąd przeprowadził rozprawę, na której zarządził sporządzenie drugiej opinii biegłego. Opinia została przedłożona sądowi w styczniu 1997 r.

14. Następne rozprawy zostały przeprowadzone w dniach 31 stycznia, 25 lutego, 18 marca, 18 kwietnia i 30 maja 1997 r.

15. Dnia 6 czerwca 1997 r. Sąd Wojewódzki w Przemyślu wydał wyrok, którym oddalił pozew skarżącej.

16. Dnia 4 sierpnia 1997 r. skarżąca złożyła od tego wyroku apelację.

17. Dnia 7 października 1997 r. skarżąca została częściowo zwolniona z opłat od wniesienia apelacji.

18. Dnia 8 października 1998 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie oddalił apelację skarżącej.

19. Dnia 9 listopada 1998 r. skarżąca złożyła kasację. Dnia 20 listopada 1998 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zwolnił skarżącą z opłat od wniesienia kasacji.

20. Dnia 25 maja 2001 r. Sąd Najwyższy odmówił rozpatrzenia kasacji jako oczywiście bezzasadnej i nie zawierającej istotnego zagadnienia prawnego.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

21. Skarżąca zarzucała, że długość postępowania była niezgodna z wymogiem „rozsądnego terminu”, przewidzianym w artykule 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie przewiduje:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd...”

22. Rząd sprzeciwił się takiemu stanowisku.

23. Okres podlegający rozpatrzeniu rozpoczął się dnia 4 listopada 1994r., a zakończył dnia 25 maja 2001 r. (patrz paragrafy 5 i 20 powyżej). Postępowanie trwało więc sześć lat, sześć miesięcy i dwadzieścia jeden dni.

A. Dopuszczalność

24. Trybunał zauważa, że skarga nie jest oczywiście nieuzasadniona w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto zauważa, że nie jest ona niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów. Dlatego też Trybunał uznaje skargę za dopuszczalną.

B. Meritum

1. Stanowiska przedstawione przed Trybunałem

25. Rząd przyznał, że sprawa nie była szczególnie skomplikowana, a skarżąca nie przyczyniła się znacząco do przedłużenia postępowania. Wskazał jednakże, że skarżąca zwracała się o zwolnienie od kosztów sądowych oraz dwa razy sąd polecał jej sprecyzowanie żądania pozwu.

26. Rząd twierdził ponadto, że sądy krajowe działały z należytą starannością i zarządziły sporządzenie dwóch opinii biegłych.

27. W opinii Rządu, to, czego dochodziła skarżąca miało jedynie charakter materialny.

28. Skarżąca stwierdziła, że nie była w stanie wypowiedzieć się na temat stanowiska Rządu, ponieważ zostało ono napisane po angielsku. Przyznała, że nie zna języka angielskiego.

29. Skarżąca utrzymywała, że postępowanie krajowe dotyczyło jej praw własnościowych i dlatego też miało dla niej zasadnicze znaczenie. Ponadto, twierdziła, że biorąc pod uwagę jej podeszły wiek, przedłużające się postępowanie było dla niej szczególnie dotkliwe.

2. Ocena Trybunału

30. Trybunał przypomina, że rozsądna długość trwania postępowania musi być oceniona w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem kryteriów ustalonych w orzecznictwie Trybunału, w szczególności stopnia zawichości sprawy, postępowania skarżącego i właściwych władz oraz wagi postępowania dla skarżącego (patrz, m.in. wyrok *Frydlender p. Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII i *Humen p. Polsce* [WI], nr 26614/95, § 60, z dnia 15 października 1999 r.).

31. Trybunał zauważa, że Rząd przyznał, iż sprawa była prosta i że skarżąca nie przyczyniła się znacząco do przedłużenia postępowania. Nie ma więc powodu, by sądzić inaczej.

32. Odnosząc się do postępowania władz krajowych, Trybunał zauważa, że od 4 października 1995 r. do 26 sierpnia 1996 r. oraz od 28 sierpnia 1996 do 31 października 1997 r. nie przeprowadzono żadnych rozpraw (patrz paragrafy 11, 13 i 14 powyżej). Jednakże jak wynika z akt sądowych w tych okresach sąd krajowy podejmował pewne działania i czekał na przygotowanie opinii biegłych. Przyznając, że praca biegłego w ramach postępowania sądowego była nadzorowana przez sędziego, który był odpowiedzialny za przygotowanie i sprawne prowadzenie postępowania (patrz, *Proszak p. Polsce* wyrok z dnia 16 grudnia 1997 r., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII, § 44), nie stwierdza, by omawiane opóźnienia były nadmiernie długie. Ogólna, nie dająca się zaakceptować, długość postępowania wynikała raczej z postępowania sądu apelacyjnego oraz Sądu Najwyższego, które rozpatrywały apelację i kasację skarżącej odpowiednio czternaści i trzydzieści miesięcy. Trybunał zgadza się z tym, że pewne opóźnienia w postępowaniu przed Sadem Najwyższym mogą być wytłumaczone tym, iż w owym czasie Sąd Najwyższy musiał uporać się ze stale narastającym obciążeniem pracą, w następstwie czego władze podjęły pewne środki zaradcze (patrz, *Kepa p. Polsce* (decyzja), nr 43978/98, z dnia 30 września 2003 r.). W niniejszej sprawie jednakże, Sąd Najwyższy nie zajął się kasacją przez trzydzieści miesięcy, co jest nie dającym się uzasadnić opóźnieniem.

33. Trybunał jest zdania, że to, czego dochodziła skarżąca w postępowaniu krajowym, miało dla nie pewną wagę.

34. Trybunał stwierdza więc, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy, okres sześciu lat, sześciu miesięcy i dwudziestu jeden dni przekracza rozsądny termin.

Doszło więc do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

35. Artykuł 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

36. Skarżąca domagała się kwoty 30.000 zł z tytułu szkód niematerialnych.

37. Rząd twierdził, że roszczenia skarżącej są wygórowane.

38. Trybunał jest zdania, że skarżąca doznała szkody natury niematerialnej w postaci przeżytego stresu i frustracji będących wynikiem przedłużającego się postępowania. Dlatego też uważa, że w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy oraz orzekając na zasadzie słuszności, skarżącej powinna być przyznana kwota 1,800 euro tytułem poniesionych szkód niematerialnych.

B. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

39. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ

1. *Uznaje jednogłośnie*, że skarga jest dopuszczalna;
2. *Uznaje jednogłośnie*, że doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji;
3. *Uznaje głosami 5 do 2*, że
 - (a) pozwane Państwo ma wypłacić skarżącej, z tytułu szkód niematerialnych, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji, 1.800 EURO (tysiąc osiemset euro), które będą przeliczone na walutę polską według kursu z dnia realizacji wyroku, plus jakkolwiek podatek, jaki może być pobrany;
 - (b) zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe będą płatne od tej sumy od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty;
4. *Oddala głosami 5 do 2* pozostałą część żądania skarżącej dotyczącego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie dnia 25 maja 2004 r., zgodnie z artykułem 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kanclerz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący

Na podstawie artykułu 45 § 2 Konwencji oraz artykułu 74 § 2 Regulaminu Trybunału do niniejszego wyroku załączona jest wspólna opinia odrębna sędziów Strážnická i Casadevall:

N.B.
M.O.B.

WSPÓLNA OPINIA ODREBNA SĘDZIÓW STRÁŽNICKÁ I CASADEVALL

Głosowaliśmy za stwierdzeniem naruszenia artykułu 6 § 1 Konwencji. Nie jesteśmy jednak w stanie zgodzić się z częścią orzeczenia dotyczącą przyznania zadośćuczynienia. Biorąc pod uwagę orzecznictwo Trybunału dotyczące długości trwania postępowania, wiek skarżącej oraz stwierdzenie Trybunału zawarte w paragrafie 33 niniejszego wyroku, uważamy, że przyznana kwota jest za mała.